

Özel Sektörde, İşçilikte Ve Sözleşmeli Personel Olarak Geçen Hizmetlerin Memuriyette Değerlendirilmesi

Bu makale, memurların özel sektörde ve kamuda işçi olarak geçirdikleri sürelerle sözleşmeli personel olarak geçirdikleri sürelerin memuriyet hizmetlerinde nasıl değerlendirileceğine ilişkindir.

ÖZEL SEKTÖRDE, İŞÇİLİKTE VE SÖZLEŞMELİ PERSONEL OLARAK GEÇEN HİZMETLERİN MEMURİYETTE DEĞERLENDİRİLMESİ

Halil MEMİŞ ([1])

Bilindiği üzere, Devlet memurlarının aldıkları aylıklara esas unsurları etkileyen hususlardan biri de hizmet sürelerine dayalı olarak hesaplanan kazanılmış hak aylık derecelerdir. Kazanılmış hak aylık derecelerini ise etkileyen bir çok husus vardır.

Esas itibariyle öğrenim durumları ve memuriyette geçen hizmet süreleri dikkate alınır. Ancak, Devlet Memurları Kanununun 36/C maddesi ile getirilen bir imkanla; bazı özellik arz eden hizmetleri memuriyete girmeden özel sektörde ifa edenlere, bu hizmetlerin tamamının olmasa bile belli bir kısmının memuriyette geçmiş gibi kabul edilerek bu sürelerin derece ve kademelerinde değerlendirilmesi sağlanmıştır. Bunlar, aşağıda izah edilecektir. Ancak, şunu ifade etmemiz gerekmektedir ki, aşağıda izah edilecek hususların iyi anlaşılabilmesi için, Kanunun 36 ncı maddesinde yer alan hizmet sınıflarında kimlerin yer alabileceğinin gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, açıklamalar okunurken, gerekli yerlerde anılan maddenin hizmet sınıflarına ilişkin hükümlerine bakılması uygun olacaktır.

1- Teknik Hizmetler Sınıfına Girenlerin Hizmet Değerlendirilmesi:

Bu başlık altında değerlendireceğimiz memurları, 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin (C-1) bendine göre ikiye ayırabiliriz. Bunlar;

- Teknik hizmetler sınıfına girenlerden memurluğa girmeden önce yurt içinde veya yurt dışında mesleklerini serbest olarak veya özel müesseselerde ifa edenler ile;
- Memuriyetten ayrıldıktan sonra bu işlerde çalışarak yeniden memuriyete girenlerdir.

Bu durumda olanların bu hizmet sürelerinden;

- a) 657 sayılı Kanununun 87 nci maddesinde sözü edilen kurumlarda teknik hizmetlerde (yani mesleklerinde) geçen sürelerin tamamı;
- b) Özel sektörde mesleklerini serbest olarak yapanların bu sürelerinin 3/4'ü;

Memuriyette geçmiş sayılarak, bu süreler her yılı bir kademe ilerlemesi ve her üç yılı bir derece yükselmesi suretiyle değerlendirilir.

Ancak;

- Değerlendirilecek sürelerden sadece özel sektörde geçen süre 12 yılı geçemeyecektir.
- T.C. Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar kanunlarına tabi görevlerde bulunmuş olanların hakları saklıdır.
- Bu şekilde yapılacak intibaklarda, yani hizmet değerlendirilmelerinde, ilgililerin girecekleri dereceler öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri derecenin son kademe aylığını geçemez.

Ayrıca; özel sektörde veya 87 nci maddede sayılan kurumlarda geçen hizmetlerin intibakta değerlendirilebilmesinin önemli bir şartı da şudur: Memur intibakını yaptırmak istediği unvanı kazandıktan sonra söz konusu yerlerde çalışmış olmalıdır. Şöyle ki; bir mühendisin, ancak mühendislik unvanının kazanılmasından sonra geçen hizmetleri memuriyette değerlendirilir. Mühendis unvanını kazanmadan önceki hizmetleri ise değerlendirilmez([2]).

ÖRNEK: 4 yıllık İnşaat Mühendisliğini bitiren bir kişi; Mühendislik öğrenimi sırasında 1 yıl staj görmüştür. Ayrıca, 12 yıl serbest olarak çalışmıştır. Bundan sonra 1995 yılında Teknik Hizmetler Sınıfında memuriyete başlamıştır. Bu durumda olan bir kimsenin intibakı nasıl olacaktır?

Bir kere bu kimsenin öğrenimi sırasında yapmış olduğu bir yıllık staj süresi, henüz mühendislik unvanını kazanmadan önceki bir tarihe rastladığı için değerlendirilmeye alınmayacaktır. Bu kimse memuriyete 36/(A) bendi uyarınca (9/1)'den başlayacaktır. Ayrıca 36/A-2 fıkrası gereğince hakkında bir derece yükselmesi uygulanacak ve böylece (8/1)'den göreve başlamış olacaktır. Aynı zamanda, bu kimse mesleğini serbest yaptığı için Kanununun 36/C-1 fıkrası gereğince, özel sektörde geçen hizmetlerin

ancak 3/4'ü değerlendirilecektir: (12 x 3/4 =9) yıl.

Böylece; 3 yıl bir derece hesabıyla, bu kimsenin bulunan başlangıç derece ve kademesine 3 derece eklenecek ve intibakı 5 inci derecenin 1 kademesine yapılacaktır.

Bu şekilde yapılacak intibaklarda dikkat edilmesi gereken husus, intibakı yapılması istenen kişinin Teknik Hizmetler Sınıfından bir göreve atanmış olmasıdır. Yoksa; mühendislik öğrenimini bitirdikten sonra özel sektörde mesleği ile ilgili bir görevde çalışan kişi eğer memuriyete Genel İdare Hizmetleri Sınıfında bir görevde başlamışsa; özel sektörde geçen hizmetleri intibakında değerlendirilmez. Ancak; daha sonra Teknik Hizmetler Sınıfından bir göreve atanmış ise o zaman intibakında değerlendirilebilir.

2- Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfına Girenlerin Hizmet Değerlendirilmesi:

Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri sınıfına girenlerden;

- Memurluğa girmeden önce yurt içinde veya yurt dışında mesleklerini serbest olarak veya resmi veya özel kurumlarda yapanlar ile,

- Memurluktan ayrıldıktan sonra bu işlerde çalışarak yeniden memurluğa girmek isteyenlerin;

a) 657 sayılı Kanun ve aynı Kanununun 87 nci maddesinde sayılan kurumlarda meslekleri ile ilgili (sağlık hizmetlerinde) geçen hizmet sürelerinin tamamı,

b) Özel sektörde sağlık hizmetlerinde çalışanların çalıştıkları sürelerin 3/4'ü;

İntibaklarında değerlendirilecektir.

Bu değerlendirmelerde; her yıla bir kademe ve her üç yıla bir derece verilmek suretiyle bulunacak derece ve kademe üzerinden intibaklar yapılacaktır.

Ancak;

- Değerlendirilecek sürelerden serbest çalışılan süreler 12 yılı geçemeyecektir.

- Bunlardan T.C. Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kanunlarına tabi görevlerde bulunmuş olanların hakları saklıdır.

- Bu şekilde yapılacak intibaklarda ilgililerin girecekleri dereceler öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri derecenin son kademe aylığını geçemeyecektir.

Bu intibaklarda; intibakı yapılacak olan kimsenin Sağlık Hizmetleri veya Yardımcı Sağlık Hizmetleri Sınıfında olması ve değerlendirmeye tabi tutulacak hizmetlerin mezuniyetinden sonra gerçekleşmesi hususlarının da şart olduğu bilinmelidir.

3- Avukatlık Hizmetleri Sınıfına Girenlerin Hizmet Değerlendirilmesi:

Avukatlık Hizmetleri sınıfına girenlerin;

a) Memuriyete girmeden önce veya

b) Memurluktan ayrılarak serbest avukat olarak geçirdikleri sürelerin 3/4'ü,

Memuriyette geçmiş sayılarak, bu sürelerin her yılı bir kademe ilerlemesine ve her üç yılı bir derece yükselmesine esas olacak şekilde değerlendirilecektir.

Ancak;

- Değerlendirilecek hizmet süresinden serbest avukatlıkta geçen süre 12 yılı geçemeyecektir.

- T.C. Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar kanunlarına tabi görevlerde bulunmuş olanların kazanılmış hakları saklıdır.

- Yapılacak intibak neticesinde ilgililerin girecekleri dereceler, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri derecenin son kademesini geçemeyecektir.

Burada, belirttiğimiz avukatlık hizmetleri sınıfına girenlerin hizmetlerinin değerlendirilmesini düzenleyen 657 sayılı Kanunun 36/C-3 fıkrasında; diğer ilk iki fıkrada yer alan "bu Kanun ve bu Kanunun 87 nci maddesinde sözü edilen kurumlarda geçen süreleri" hususu yer almamıştır. Bu durumda acaba bu süreler intibakta değerlendirilecek midir? Buna olumlu cevap vermek mümkündür. Her ne kadar, fıkra hükmünde söz konusu ibareye yer verilmemiş ise de, bu sürelerin 36 ncı maddenin genel olarak değerlendirilmesi sonucunda intibakta dikkate alınacağı ortaya çıkmaktadır.

Ancak, memuriyete atanmadan önce avukat olarak yürütülen hizmetin, serbest avukatlıkta geçmiş olması ile hizmet akdine dayalı olması arasında 657 sayılı Kanunun 36/C-3 maddesi yönünden bir farklılık bulunmamaktadır.

4- Basın Mensuplarının Memuriyete Geçmeleri Halinde Hizmet Değerlendirilmesi:

Devlet Memurları Kanununun 36/C-4 fıkrasında; Basın Kartları Yönetmeliğine göre; basın kartlarına sahip olmak suretiyle gazetecilik yaparak memurluğa girenlerin meslekleri ile ilgili görevlerde istihdam edilmek şartıyla, fiilen gazetecilik yaparak geçirdikleri sürenin 3/4'ünün memuriyette geçmiş sayılacağı hüküm altına alınmıştır. Böylece; bu sürenin her yılı bir kademe ilerlemesi ve her üç yılı bir derece yükselmesi verilerek suretiyle değerlendirilir.

Basın mensuplarının, gazetecilikte geçen sürelerinin 3/4'ünün değerlendirilebilmesi için;

a) Basın kartına sahip olmaları ve

b) Mesleği ile ilgili görevlere atanmış olmaları hususlarının aynı anda bulunması şarttır.

Bu şekilde memuriyete geçenlerin, gazetecilikte geçen hizmetlerinin en çok 12 yılı değerlendirilecektir.

Ayrıca, ilgililerin T.C. Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar kanunlarına göre kazanılmış hakları saklıdır.

5- Özel Okullarda Öğretmenlik veya Yöneticilikte Geçen Sürelerin Değerlendirilmesi:

Kanunun 36/C-5 fıkrası uyarınca; özel okullarda öğretmenlik veya yöneticilik yaptıktan sonra Milli Eğitim Bakanlığı emrinde memuriyet kabul edenlerin, özel okullarda geçen süreleri değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Bu sürelerin değerlendirilme şartı, bu kişilerin Milli Eğitim Bakanlığı emrinde görevlendirilmeleridir. Mahalli idarelerde görev almaları halinde, bu hizmetlerinin memuriyette değerlendirilmesi mümkün değildir.

Özel öğretim kurumu niteliğinde olan özel dershanedeki hizmetlerin, 657 sayılı Kanunun 36/C maddesi uyarınca memurun intibakında değerlendirilmesi gerekir. Anılan maddede yer alan "özel okul" ibaresinin geniş anlamda yorumlanması uygun olur([3]).

6- İşçi veya Sözleşmeli Personelin Memuriyete Geçmeleri Halinde Hizmetlerinin Değerlendirilmesi:

İşçi statüsü veya sözleşmeli statüde çalışanların memuriyete geçmeleri halinde daha önceki hizmetlerinin değerlendirilebilmesi imkanı ve 2595 sayılı Kanun ile 241 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 15 inci maddesi ile bir kereye mahsus olarak düzenlenmiş olan bir husustur.

2595 sayılı Kanunun Geçici 9. maddesinde; 657 sayılı Kanuna tabi kurumlarda sürekli işçi statüsü ile çalışanlarla sözleşmeli personelden, 2595 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.03.1982 tarihinden itibaren 6 ay içinde memurluğa geçmek için yazılı olarak başvuranların, öğrenim durumları itibariyle yükselebilecekleri derece ve kademeyi aşmamak kaydıyla intibaklarının yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, aynı madde ile; 657 sayılı Kanuna tabi kurumlarda 01.03.1982 tarihinde sürekli işçi statüsü ya da sözleşmeli personel olarak çalışanlardan 01.09.1982 tarihine kadar memurluğa geçmek için yazılı olarak başvuranların 657 sayılı Kanunun Ek Geçici 1, 2 ve 3. maddelerine göre intibaklarının yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Yine; 26.06.1984 gün ve 241 sayılı K.H.K.'nin 15. maddesinde yer alan hükme göre; 657 sayılı Kanuna tabi kurumlarda sürekli işçi statüsü ile çalışanlarla sözleşmeli personelden 1984 yılı sonuna kadar memurluğa geçmek için yazılı olarak başvurulara, öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri tavanı aşmamak kaydı ile, 657 sayılı Kanunun Ek Geçici 1, 2 ve 3. maddeleri hükümleri, 08.06.1984 tarih ve 217 sayılı K.H.K.'nin 2. maddesinde sayılan kuruluşlarda 01.03.1979 tarihinde görevli olanlar için ayrıca 20.12.1979 tarih ve 2182 sayılı Kanun hükümleri de dikkate alınarak derece ve kademeleri tespit edilmek suretiyle sınav şartı aranmaksızın boş memur kadrolarına intibak ettirilebilmeleri hakkı tanınmıştı.

Bunun yanında; 657 sayılı Kanunun 87. maddesinde belirtilen kurumlarda işçi veya sözleşmeli olarak çalışmakta iken 01.03.1975-01.03.1982 tarihleri arasında memuriyete geçmiş olanların bu statüde geçen hizmetleri ile memuriyette geçmiş olan hizmetleri kadro şartı aranmaksızın kazanılmış hak aylıklarının tespitinde yukarıdaki paragrafta yer alan hükümlere göre değerlendirilir.

Burada; bilinmesi gereken husus; en son 241 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile sürekli işçi ve sözleşmeli personelin, belirtilen sürede memuriyete geçmeleri halinde; bu sürelerinin memuriyette değerlendirileceğidir. Bu ise, 1984 yılı sonu ile sınırlıdır.

Bu tarihten sonra, memurluğa geçen daimi işçi ve sözleşmeli personele böyle bir imkan tanınmamıştır. Ancak bu gibilerin, hizmet birleştirmesi yapmaları halinde, bu sürelerinin emeklilik müktesepelerinde değerlendirilmesi mümkündür.

Ancak; 657 sayılı Kanunun 4 ve 5393 sayılı Kanunun 49 uncu maddesine göre sözleşme ile istihdam edilenlerin, memuriyete geçirilmeleri halinde, sözleşmeli olarak geçirdikleri hizmet süreleri, her yıl için bir kademe ilerleme-si ve her üç yıl için bir derece yükselmesi verilmek suretiyle değerlendirilir.

[1] <https://www.facebook.com/HalilMemisTR/>

[2] *Danıştay 10. Dairesinin 22.2.1978 gün ve E.1978/1998, K.1978/740 sayılı kararı.*

[3] *Danıştay 5. Dairesinin 16.02.2000 tarih ve E.1999/4809, K.2000/541 sayılı Kararı.*

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA